

Docentenhandleiding Beleef Het Verleden met Lotte

Doelgroepen

Dit educatieve lespakket is bedoeld voor de groepen 5,6 en de groepen 7,8.

Middelen

Data-DVD:

Inzet van filmmateriaal via digibord.

- 4 afleveringen met de volgende onderdelen:
 - Prehistorie
 - Romeinse Tijd
 - Middeleeuwen
 - Archeologie
- Docentenhandleiding (deze)
- Lesbrieven met o.a. historische achtergrondinformatie: te gebruiken als introductie-les of verdieping afhankelijk van de voorkennis van de leerlingen.
- Werkbladen en antwoordbladen voor de leerlingen per tijdsperiode. Op het werkblad wordt aangegeven of opdrachten individueel, in tweetallen of klassikaal kunnen worden gedaan. Ook wordt er aangegeven wanneer een zoekopdracht internet / bibliotheek vereist.
- Beeldbank (afbeeldingen in powerpoint presentatie, geclusterd per opdracht en apart te bekijken). De beeldbank is het beste klassikaal te gebruiken.

Opbouw lessen

Voorbereidende les

Indien de leerlingen nog geen achtergrond informatie hebben over de periode die het filmpje behandelt kan het raadzaam zijn om de periode kort te behandelen. Gebruik hiervoor de lesbrieven met achtergrondinformatie en wat het schoolboek over deze periode behandelt.

Kernles

Vertel een stukje aan de leerlingen over de historische periode n.a.v. de historische achtergrond die beschreven staat in de lesbrieven. (15 minuten)

Bekijk met de leerlingen de filmpjes. (10 minuten)

Ga met de leerlingen aan de slag met het werkblad. Mochten de plaatjes op de print onduidelijk overkomen, gebruik dan de beeldbank op het digibord. (1-2 uur)

Verdiepingsles

Kijk klassikaal met de leerlingen het werkblad na. Geef uitleg bij vragen die ze moeilijk vonden. Gebruik hiervoor wederom de lesbrief historische achtergrondinformatie, de historische bronnen die op de beeldbank staan en de ideeën voor verdieping waar de leerlingen nog meer mee aan de slag kunnen.

Gebruik bij de prehistorie de verdiepingslesbrief.

Zet de knutselactiviteit in die apart bij te bestellen is in de webwinkel (vanaf september 2015).

Leergebieden

- Oriëntatie op jezelf en de wereld
- Kunstzinnige oriëntatie

Kerdoelen & leerlijnen

Het lesprogramma sluit aan bij de kerndoelen 51 t/m 56. Hieronder wordt specifiek aangegeven wat dit kerndoel inhoudt en welke leerlijnen worden toegepast.

Kerdoel 51

De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.

Groep 5/6

Tijdsaanduiding

- begrippen van tijdsaanduiding:
datum, eeuw, periode, jeugd, volwassenheid, ouderdom

Tijdsindeling

- tijdbalk
 - de tijdbalk als middel om gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen in de tijd te plaatsen (begin, einde, interval, schaal)
 - gebeurtenissen en ontwikkelingen uit eigen en andermans leven
 - gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen uit de geschiedenis

Informatie over heden en verleden en historische bronnen

Verhalen en boeken over vroeger

Voorwerpen die vroeger gebruikt werden (kenmerken, eigenschappen, waarvoor werden ze gebruikt?)

Het vergelijken van voorwerpen uit verschillende periodes

Informatieve teksten over het verleden

Namen van gebouwen en straten in de eigen woonplaats die naar het verleden verwijzen

Vergelijken van verschillende historische 'bronnen' uit dezelfde periode

Interpretatie van verhalen uit het verleden

Verschillen tussen heden en verleden

Wat doen de leerlingen in dit programma?

Bij tijdsaanduiding en tijdsindeling

- De kinderen ontwikkelen en maken gebruik van een tijdbalk
 - werkbladen alle periodes
- Ze plaatsen daarna gebeurtenissen, verschijnselen en personen uit de geschiedenis op een tijdbalk.
 - werkbladen alle periodes

Bij Informatie over heden en verleden en historische bronnen

- De kinderen zoeken een antwoord op historische vragen. Ze stellen 'vragen' aan eenvoudige historische bronnen, zoals:
 - o teksten over het verleden;
 - o objecten in de omgeving die naar het verleden verwijzen (huizen, kerken, grafheuvels, oude fabrieken);
 - o gebruiksvoorwerpen uit het vroegere dagelijkse leven.
- Ze verzamelen gegevens over het heden en het verleden met behulp van eenvoudige historische bronnen.
 - Ze leggen verbanden tussen verschillende bronnen.
 - Ze maken een eenvoudig verslag en trekken conclusies.
 - Ze spreken samen over het gevonden antwoord.

Groep 7/8

Tijdsaanduiding

- begrippen van tijdsaanduiding:
datum, eeuw, periode, jeugd, volwassenheid, ouderdom

Tijdsindeling

- tijdbalk als groep 5/6 +
 - gebeurtenissen en ontwikkelingen van verschillende mensen op één tijdbalk
 - tijdbalken met verschillende intervallen
 - jaartallen voor begin en einde van gebeurtenissen, ontwikkelingen en het leven van mensen

Informatie over heden en verleden en historische bronnen

als groep 5/6 +

oude teksten en documenten

motieven van mensen voor handelingen uit het verleden

Wat doen de kinderen in dit programma?

Bij tijdsaanduiding en tijdsindeling

De kinderen gebruiken tijdbalken met verschillende intervallen.

Ze gebruiken tijdbalken met jaartallen die het begin en einde van gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en personen weergeven.

Bij informatie over heden en verleden en historische bronnen

De kinderen vormen zich beelden van het heden en het verleden door middel van eenvoudige historische bronnen, zoals:

informatie uit musea;

oude gebruiksvoorwerpen;

cd-roms en websites met historische informatie;

De kinderen beoordelen historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen op basis van historische bronnen.

Ze discussiëren met elkaar over afwijkende of tegenstrijdige feiten. Hoe komt dat?
Wat kun je er van leren?

Ze onderzoeken verschillende bronnen die over hetzelfde onderwerp gaan. Ze ontdekken daarbij dat bronnen elk een eigen verhaal vertellen dat gebonden is aan een bepaalde tijd, plaats en standpunt.

Ze zoeken naar een antwoord op 'motieven' voor een situatie of manier van handelen in het verleden, bijv. "Waarom droeg iedere jongen/man vroeger een pet en iedere heer een hoed?".

Kerdoel 52

De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: jagers en boeren; Grieken en Romeinen; monniken en ridders; steden en staten; ontdekkers en hervormers; regenten en vorsten; pruiken en revoluties; burgers en stoommachines; wereldoorlogen en holocaust; televisie en computer. De vensters van de canon van Nederland dienen als uitgangspunt ter illustratie van de tijdvakken.

Kerdoel 53

De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

De focus in dit programma ligt op de tijdvakken: jagers en boeren, Grieken en Romeinen, steden en staten.

TIJD VAN JAGERS EN BOEREN (tot 3000 v.Chr.)

boeren hebben vaste woonplaatsen

TIJD VAN GRIEKEN EN ROMEINEN (3000 v.Chr. - 500 n.Chr.)

de verspreiding van de Grieks-Romeinse cultuur en de confrontatie met de Germaanse cultuur

Germanen (boeren gebleven) en Romeinen (verstedelijkt)

De Romeinse Limes

TIJD VAN STEDEN EN STATEN (1000 - 1500)

ambacht en handel in steden

ambachten en gilden

Wat doen de kinderen in dit programma?

Kinderen kijken naar de avonturen van Lotte in het verleden. In de werkbladen gaan ze aan de slag met veel afbeeldingen die de opdrachten illustreren. De kinderen maken zelf een tijdbalk om de gebeurtenissen in chronologische volgorde te plaatsen. Met behulp van de tijdbalk kunnen ze de onderwerpen uit de canon in de tijd plaatsen, ze krijgen een beeld van de volgorde waarin gebeurtenissen plaatsvonden en hoe deze ten opzichte van elkaar staan in de tijd. Het grootste inzicht is waarschijnlijk de enorme tijdsperiode die de prehistorie in beslag neemt op de tijdlijn en hoe kort hier eigenlijk maar op wordt ingegaan op school.

De kinderen bekijken historische voorwerpen en onderzoeken uit welke tijd deze komen door de voorwerpen 'te bevragen', bijv. Van welke materialen is het gemaakt? Wat kan het voorwerp?

De kinderen maken tekeningen bij bepaalde historische ontwikkelingen en leren kaartjes te lezen en te interpreteren.

Ze onderzoeken aan de hand van historische landkaarten en hedendaagse kaarten relevante elementen uit de canonvensters. Ze zoeken zo een antwoord op vragen als:

Welke huidige landen maakten onderdeel uit van het Romeinse Rijk?

Kerdoel 56

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Groep 5/6

Objecten uit het verleden

- gebouwen, monumenten en objecten in de omgeving die naar het verleden verwijzen
(bijv. straatnamen) Middeleeuwen
- verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden
(wat nemen we mee, wat niet?)

Prehistorie / Romeinse tijd / Middeleeuwen

Rituelen en gebruiken

- Eetcultuur: dagelijkse maaltijden in het verleden
Prehistorie / Romeinse tijd / Middeleeuwen

Wat doen de kinderen in dit programma?

Ze leggen verbanden tussen verschillende bronnen, bijvoorbeeld een concreet voorwerp, een (oud) schilderij waarop je ziet hoe het voorwerp gebruikt wordt, een verhaal over de gebruiker in het verleden.

Ze denken na over de vraag waarom mensen vroeger (soms) anders handelden dan tegenwoordig, bijvoorbeeld met betrekking tot tijden waarop je eet, wat je eet, hoe mensen met elkaar omgaan, vervoer.

Groep 7/8

Objecten uit het verleden

- Oude voorwerpen in historische context Middeleeuwen, Archeologie
- karakter van landschappen: terpen, polders, wegen, bossen Romeinen

Wat doen de kinderen in dit programma?

De kinderen vormen zich beelden van het heden en het verleden door middel van verschillende, eenvoudige historische bronnen, zoals objecten, plattegronden, teksten, films, foto's. Ze ontdekken dat ze met meer bronnen een completer beeld van het verleden krijgen.